

El sentit d'obligació (III)

Oracions com *No cal llegir-ho* o *No cal pagar res*, anàlogament a les construïdes amb els verbs *voler* i *poder*, es poden reduir a *No cal*. En canvi, les oracions paral·leles construïdes amb *haver de*, *No s'ha de llegir* i *No s'ha de pagar res*, no admeten aquesta reducció. Com se sap, els complements d'aquestes oracions (formats essencialment per un infinitiu) no són susceptibles d'ésser representats per un pronom feble, però la seva repetició es pot evitar substituint-los per *fer-ho* (amb omissió del pronom *ho* perquè es tracta d'oracions passives pronominals): *No s'ha de fer*. (Una oració personal com *No hi hem d'anar* es reduiria a *No ho hem de fer*).

La possibilitat de reduir a *No cal* — frase, per tant, habitualíssima — qualsevol oració negativa, amb la negació precedint la forma del verb *caldre*, tant amb un infinitiu, *No cal pagar res*, com amb una subordinada completiva, *No cal que m'ho paguis*, desapareix en les oracions afirmatives. *Cal anar a votar* o *Calia que ho diguessin* no es poden per tant reduir a *Cal* i *Calia*, frases que, encara que algun escriptor hi hagi recorregut en alguna ocasió, no pertanyen a la llengua real: *caldre*, com *voler* o *poder*, necessita per a formar una oració, la presència mínima d'un element adverbial o conjuncional: *Hi anirem si cal*. Així com la resposta negativa a la pregunta *Cal avisar els seus pares?* pot ésser, simplement, *No cal*, la resposta afirmativa no pot consistir a dir solament *Cal*, sinó que exigeix un reforç gramatical o la substitució de *avisar els seus pares* per *fer-ho*: *Si que cal* o *Cal fer-ho*.

Ens volem referir, finalment, en aquestes breus notes sobre l'ús de *caldre* i *haver de*, a la possibilitat de combinar aquestes dues formes en una mateixa construcció, quan es tracta d'expressar la conveniència d'una necessitat o obligació. Rebutjant, per exemple, l'obligació de tenir un permís per a la celebració de certs actes, podríem dir *Caldrà que no calgués tenir permís*, però aquesta repetició del verb *caldre* no sembla pas gaire recomanable. Creiem, en canvi, viables, les dues construccions *No hauria de caldre tenir permís* i *Caldrà que no s'hagués de tenir permís*, a les quals podríem afegir, encara, *No caldrà que s'hagués de tenir permís*, amb un valor diferent, car aquesta darrera construcció té un caràcter clarament condicional.

Albert Jané